

mot genuí és TORA.

DERIV.: *Aconític; aconitat; aconítina.*

Aconseguir, V. seguir Aconsellar, V. consell Aconsigadura, -igar, V. aconseguir (SEGUIR) Aconsolar, V. consolar (SOLAÇ) Aconsonantar, aconsonar, V. sonar Acontegi, acontèixer, acontèixement, solament la forma molt dialectal acontènyer fou genuïna; per a aquest mot, veg. DCEC (ACONTECER) Acontentar, V. content Acop, acopament, acopar, acopat, V. copa Acoplar, pronúncia acastellanada en lloc de acoblar, V. cobla Acoquinament, acoquinar, -inat, V. coquí Acorador, acorament, acorar, V. cor Acord, acordable, acordament, acordador, acordament, acordança, acordar, -dat, V. cor Acordellar, V. corda Acordiò, V. cor Acordonar, V. corda Acormullar, V. caramull Acornar, V. corn Acormullar, V. caramull Acorrallar, V. corral Acorreder, acórrer, acorriment, V. córrer Acorriolar, V. corriol Acorroçar, V. la nota de Gulsoy, en Sanelo, pp. 313-4, s. v. corruixes Acorruar, V. corrua Acorruar-se, V. DCEC (ACURRUCARSE) Acorruir-se, V. corrua Acorruixar-se, V. la nota de Gulsoy, en Sanelo, s. v. corruixes, pp. 313-4 Acossar, V. cós (CÓRRER) Acossolar, V. cossol Acost, V. costa Acostalar, V. costal, DCEC (CUESTA) Acostament, acostar, -at, V. costa Acostumança, acostumar, -mat, V. costum

ACOTAR, 'abaixar o inclinar el cap o una altra part superior del cos', mot d'origen obscur, si bé segurament emparentat amb els més dialectals *acotxar, acatxar, acatar*, en el mateix significat; probablement hi ha també algun parentiu amb el cast. *agachar* i el fr. ant. *esquatir* de sentit anàleg — d'aquest surt l'anglès *to squat* 'ajupir-se, aclofar-se'; sembla haver-hi alguna relació amb el ll. COACTARE 'ajuntar', 'estrenyer, forçar' (d'on 'doblegar certs membres del cos' i d'ací el sentit modern), per bé que en català les formes en *-x-* suposarien més aviat un derivat *COACTICARE, i d'altra banda la combinació *-at-* de les formes catalana i francesa difícilment pot venir de *-act-*; possiblement hi hauria substitució de COACTARE per una forma *COAPTARE per virtut d'una «etimologia popular», però en tots els idiomes hi ha encara algunes altres dificultats fonètiques i d'altra índole. □ 1.ª doc.: 1803, Belv. «acotarse, inclinar el cos envers la terra, agobiarse, encorvarse»; i ja en cançons populars de c. al S. XVIII o poc abans; i, en el sentit d'arranar una branca', S. xv, però que més aviat sembla un altre mot.

En context poc clar aquest, però es dedueix el significat del de *brocada* 'tros de sarment que es deixa a un cep en podar-lo': «sarmens elets / hi més Déu / (...) / puys, acotades, / més en brocades / e encanyà; / e concertà, / del seu costat, / més arreglat / e millor rech», J. Roig (*Spill*, v. 13505); no és clar amb quin mot concorda i la puntuació també apareix dubtosa; potser es tracta d'una substantivació, i convindria una lleu esmena de *en en e* («acotades més, e brocades, e encanyà ...»). De tota manera aquest altre

sentit, sense ser netament inconciliable (una forma natural d'escapçar una branqueta és vinciant-la secament cap avall) és força diferent, de manera que s'ha cregut que és un mot essencialment distint, i jo mateix vaig cercar-li una altra etimologia en el DCEC I, 28b (cf. també Moll, AORBB I, 187, al costat de III, 66), atès també el fet que es retroba amb sentits anàlegs en algun altre parlar romànic (oc., gall., potser fr.): no hi havia conclusions clares, i la qüestió segueix en l'estat de cosa dubtosa, si bé no improbable. D'una acc. especial no és ben segur si, suposant que siguin dos mots, pertany a l'un o a l'altre, la de 'travar una roda posant-hi un roc a sota perquè el vehicle no pugui anar endavant ni enrere', que *AlcM* atribueix al *Consent* (§ 6) i que és també del Rosselló: «per dessota, / aqueix roc qu'és davant la roda, i que l'acota: / trenca-lo a bocins», Saisset, *Catalanades*, p. 193.¹

En tot cas en el sentit d'abaixar cap a terra el cap, etc.', el nostre mot apareix des dels més antics escrits. Renaix. i en la cançó popular: «diran: —la galan viuda! — / Yo n'acotaré 'l cap y me posaré a riure», Milà, *Romillo*. (231C), «los dolents, al temps passat, / moïen gran cagaixa, / ara van tots acotats, / am la vista baixa», íd. (190): la darrera cançó, recollida a Argenton, jutjant pels fets comentats i com ho fa, es degué escriure c. 1823 o poc abans, però la primera ha de ser més antiga, potser d'un segle o més. Imita l'estil d'aquest gènere el mateix Milà, en el seu «*Ca* Veritable»: «Ja no pot més; cau a terra: / ara prega --- acota 'l cap; / ara sembla que 's conforma, / ara n'arrenca un gran ay ---» (*O. Cat.*, ed. Gili, 307, v. 38).

Avui *acotar* és mot generalment usat en el català central i fins als darrers àmbits del dialecte central i les Balears, i es troba en els principals escrits. Renaix.: a part de les cites de Verdaguer (*Atl.*), Noller, Emvilanova, Ruyra, Joan Alcover; «la tenia a la falda i ella s'acotava, cedint als braços del Bajalta, que li oмпlia tota la cara de petons», Coromines (*Prometeu*, cap. 11, § 2, p. 189). I en el llenguatge parlat, fins a les localitats més extremes d'aquesta àrea: «ens havíem d'akutá per passar per aquell carreró» sentit a Gósol (1962); quasi adverbialment: «per aquell forat hi passen akutá per anar a pescar» a les Ferreries de Menorca, 1964.

En l'obscuritat que regna sobre l'origen del nostre mot, sembla prometre algunes llusors de claredat la coexistència de variants, més aviat dialectals, *acotxar* (en tant que sinònim del nostre, no en l'aff al fr. *coucher*, d'«abrigar, ficar al llit»), i amb una altra vocal i el mateix doble consonantisme *acatar* i *acatxar* (tarr. i cat. occid.). Car aquest ens acostà molt al cast. *agachar*, que tradueix *acotar*, i si d'una banda la parella *agachar* ~ *cabeza gacha* és tan paral·lela de la nostra *acotar* ~ *cap cot*, també fa concebre esperances de donar-nos clarificació la major antiguitat de la datació de *agachar* (ja S. XIII, si bé poc freqüent fins c. 1600, escassetat comparable a la del mot català, i explicable per ser «voz baja, de pastores y rústicos», c. 1700, o potser més aviat com a mot d'ús especial-